

ઘોરણુ : 9

વિજ્ઞાન

પાઠ : 15

અજ્ઞસ્તોતોમાં સુધારણા

સ્વાધ્યાય સોલ્યુશન

(sem : 2)

1. પાક ઉત્પાદનની એક રીતનું વર્ણન કરો જેમાં વધારે ઉત્પાદન પ્રાપ્ત થઈ શકતું હોય.

➤ વધારે ઉત્પાદન થઈ શકતું હોય તેવી પાક-ઉત્પાદનની એક રીતે સંકરણ દ્વારા સંકરજાત વિકસાવી તેનો ઉછેર કરવાની છે. એક જ જાતની ઉચ્ચ પસંદગીનાં લક્ષણો ધરાવતી બે જાત વચ્ચે પ્રજનન પ્રેરવાની કિયાને સંકરણ કહે છે. સંકરણ દ્વારા મળતી સંકર-જાતમાં બંને પિતૃનાં ઉચ્ચ લક્ષણો આનુવંશિક રીતે વહન પામે છે.

➤ સંકરજાતમાં ઉંચી રોગપ્રતિકારક ક્ષમતા, નીપજની વધારે ગુણવત્તા, ઝડપી વૃદ્ધિદર, વધારે ઉત્પાદનક્ષમતા વગેરે લક્ષણો પ્રાપ્ત થાય છે. આવી સંકરજાત કે સુધારેલી જાત ઊગાડવાથી વધારે ઉત્પાદન મળે છે.

2. એતરોમાં જૈવિક ખાતર અને ખાતરનો ઉપયોગ શા માટે કરાય છે ?

- એતરોમાં જૈવિક ખાતર અને ખાતરનો ઉપયોગ ભૂમિની ફળકુપતા જાળવી રાખવા, ભૂમિમાં ખનીજ પોષકો ઉમેરવા,
સારી વનસ્પતિક વૃક્ષ (પણો, શાખાઓ અને પુષ્પો) દ્વારા
સ્વસ્થ વનસ્પતિઓ અને વધારે ઉત્પાદન મેળવવા માટે
કરાય છે.

3. આંતર પાક કે આંતર એડ અને પાકની ફેરબદલીથી શો લાભ થાય છે ?

□ આંતરપાક કે આંતરએડના લાભ :

- (1) પોષક દ્વયોનો વધુ માત્રામાં ઉપયોગ થઈ શકે છે.
- (2) મજૂરી અને સમયનો બચાવ થાય છે.
- (3) રોગો અથવા રોગકારકોને એક જ પાકની બધી વનસ્પતિઓમાં ફેલાતા રોકી શકાય છે.
- (4) બંને પાકથી સારું ઉત્પાદન મેળવી શકાય છે.

□ પાક-ફેરબદલીના લાભ :

- (1) ભૂમિની ફળકુપતામાં વધારો થાય છે.
- (2) ભૂમિના રાસાયણિક સ્વરૂપમાં થતો ફેરફાર અટકાવે છે.
- (3) એક જ વર્ષમાં બે અથવા ત્રણ પાક દ્વારા સારું ઉત્પાદન મેળવી શકાય છે.
- (4) ભૂમિમાં ચોક્કસ પોષક દ્વયને ઓછું થઈ જતું અટકાવે છે.

4. જનીનિક ફેરબદલી શું છે ? એતીમાં વપરાતી પ્રણાલીઓમાં તે કેવી રીતે
ઉપયોગી છે ?

➤ જનીનિક ફેરબદલી કૃષિપાકની જાતમાં એચ્છિક લક્ષણોવાળા
જનીન ઉમેરવાની પદ્ધતિ છે. અથવા સજીવમાં છાચિત
લક્ષણોવાળા જનીન ઉમેરી, તેના મૂળભૂત જનીનબંધારણમાં
કેરફાર કરવાની પ્રક્રિયા જનીનિક ફેરબદલી છે.

➢ એતીમાં વપરાતી પ્રણાલીઓમાં જનીનિક ફેરબદલી દ્વારા જનીનિક રૂપાંતરિત પાકો (GMCs) મળે છે. તે સારી ગુણવત્તા, વહેલો અને દ્રોપો પરિપક્વતાનો ગાળો, પ્રતિકૂળ પરિસ્થિતિ માટે સારી અનુકૂળતા અને વધારે ઉત્પાદકતા જેવાં લક્ષણો માટે ઉપયોગી છે.

5. ભંડારગૃહો (ગોદામો)માં અનાજને નુકસાન કેવી રીતે થાય છે ?

- ભંડારગૃહો(ગોદામો)માં અનાજને નુકસાન જૈવિક કારકો ફૂગા, હતરડી, બોક્ટરિયા અને ઉંદર તેમજ અજૈવિક કારકો તાપમાન અને ભેજના અયોગ્ય પ્રમાણથી થાય છે.
- આ પરિબળોથી સંગૃહીત અનાજની ગુણવત્તા તેમજ વજનમાં ઘટાડો અને દાણા (બીજ)ની અંકુરણક્ષમતામાં ઘટાડો થાય છે.

6. ઘેરૂનો માટે પશુપાલન પ્રણાલીઓ કેવી રીતે લાભદાયક છે ?

- ઘેરૂનો માટે પશુપાલન-પ્રણાલીઓ નીચેની રીતે લાભદાયક છે :
- પાલતુ પ્રાણીઓની સંતતિઓની સુધારેલી જાતો મેળવી શકાય છે.
- દ્રધ, ઈંડા, માંસ, માઇલી, મધનું ઉત્પાદન વધારે મેળવાય છે.
- પાલતુ પ્રાણીઓના રહેઠાણ, ખોરાક, સ્વાસ્થ્યની કાળજીનું વ્યવસ્થાપન કરવામાં આવે છે.
- આ બાબતો ઘેરૂને તેમની આર્થિક સ્થિતિ સુધારવા માટે મદદરૂપ બને છે.

7. પશુપાલનથી શું લાભ થાય છે ?

➤ પશુપાલનથી નીચેના લાભ થાય છે :

- (1) દુધાળાં પ્રાણીઓની દુગ્ધસ્તવણાનો સમય વધારી દુધનું ઉત્પાદન અને ગુણવત્તા વધારી શકાય છે.
- (2) એતી ઉપયોગી (હળ ચલાવવા, સિંચાઈ, ભારવહન) કાર્ય માટેનાં પશુઓની સારી ઓલાદો મેળવી શકાય છે.
- (3) સારી ગુણવત્તા ધરાવતા માંસનું ઉત્પાદન મેળવી શકાય છે.

8. ઉત્પાદન વધારવા માટે મરધાપાલન, મત્સ્ય-ઉછેર અને મધમાખી-ઉછેરમાં શું સમાનતાઓ છે ?

- મરધાં -પાલન, મત્સ્ય-ઉછેર અને મધમાખી-ઉછેરમાં ઉત્પાદન
વધારવા માટે જાતોમાં સુધારણા, વસવાટ, આહાર, સ્વચ્છતા, રોગોનું
નિયંત્રણ વગેરે સમાનતાઓ છે.

9. પ્રગ્રહણ મત્સ્ય ઉછેર, મેરિકલ્યર (દરિયાઈ મત્સ્ય ઉછેર) અને જલસંવર્ધન માં શું તકાવત છે ?

□ પ્રગ્રહણ મત્સ્ય - ઉછેર

➤ પ્રાકૃતિક સોત નદી, સરોવર, દરિયામાંથી માણલીઓને
પકડવી તેને પ્રગ્રહણ મત્સ્ય - ઉછેર કહે છે.

□ મેરિકલ્યર (દરિયાઈ મત્સ્ય-ઉછેર)

➤ આર્થિક મહત્ત્વ ધરાવતી દરિયાઈ મીનપક્ષયુક્ત માઇલીઓ મુલેટ, લેટકી, પર્લસ્પોટ અને કવચીય પ્રાણી જિંગા, મુસ્સલ, ઓઇસ્ટર વગેરેનું દરિયાઈ પાણીમાં સંવર્ધન કરાવવું તેને મેરિકલ્યર કહે છે.

□ જલ-સંવર્ધન

➤ માઇલીઓનું પ્રગ્રહણ મીઠા જળના સોત અને ખારા જળના સોત, એમ બંને સ્થાનોએ કરવામાં આવે તેને જલ - સંવર્ધન કહે છે.

SUBSCRIBE

COMMENT

SHARE